

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
Girorekening 0272263- ANBI
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a
(tel. 0180-312228)
Museumnummer 1215
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJssel

No 73 - OKTOBER 2016

Open middagen Oudheidkamer (14-17 uur):
5/11, 3/12, 7/1, 4/2, 4/3, 1/4, 6/5, 3/6, 1/7, 5/8 en 2/9

Links: Ver-Hitlandfragment van ingekleurde gravure van Ouderkerk aan den IJssel door H. Schouten uit: "Gezichten voornamelyc Hollandse Dorpen", uitgegeven door Evert Maaskamp, Amsterdam ca. 1795

Maarten en Eefje Molenaar-van Rossum werden vanwege hun bijzondere verdiensten door de Algemene Ledenvergadering benoemd tot de eerste twee ereleden van de HVN!

Werkfoto van Sjaan van Rumpt-de Koning

Mevr. Boer werd als trouwe Nieuwsbrief-bezorgster (van 2008-2015) gehuldigd.

TERUGBLIK ALV MÉT DANK EN ERELEDEN (28 april)

Maarten en Eefje Molenaar-van Rossum werden vanwege hun bijzondere verdiensten door de Algemene Ledenvergadering benoemd tot de eerste twee ereleden van de HVN! Dat was het belangrijkste punt van de ledenvergadering op 28 april. Mevrouw M. Boer-van der Kooij werd in de bloemetjes gezet vanwege het van 2008 tot 2015 bezorgen van de Nieuwsbrief aan de 's-Gravenweg e.o. De jaarstukken werden goedgekeurd (later ook door B&W als subsidiegever) en Johan Knoester werd herkozen als bestuurslid. Ad Smit trad uit de kascontrole-commissie. Plaatsvervanger Pim v.d. Zalm werd daarvan het nieuwe lid en Jaap Gouwens de nieuwe plaatsvervanger. Genoten werd van gedigitaliseerde filmfragmenten van de PCOB /Max Havelaar en van Contar/bevrijdingsoptocht.

OOK DANK AAN SJAAN VAN RUMPT-DE KONING...

...voor jarenlang schoonmaakwerk in de Oudheidkamer. Om gezondheidsredenen moest daar (na deze ALV) een eind aan komen.

'25 JAAR OUDHEIDKAMER EN NIEUWERKERKSE ICONEN'

Dat is de titel van de in september gestarte nieuwe wisselexpositie op de stalzolder. De tentoonstelling loopt vooruit op de HVN-jubileumviering in april 2017. Met veel foto's, alle nieuwsbrieven en krantenpublicaties! Zie ook voor 2006-2015: www.hvnweb.nl/ppverslag/ppverslag.php.

BATAVIER-ICONEN IN SATELLIETEXPOSITIE

De HVN-satellietvitrine in het leescafé in de Batavier is gevuld met materiaal van de oude boerderij, dat bij de Oudheidkamer normaal in de eerste hooiberg prijkt. De aanleiding daarvoor is dat tien jaar geleden de oude Batavier, ooit door de gemeente verworven voor de wijk Dorrestein, werd gesloopt. (Hij was daarvoor decennia-lang de gemeentewerf.) Fragmenten van de daarbij onder tv-toezicht vernielde naamletters laten zien dat zelfs de náám van nu uit naamletters bestaat. De herplaatste eerste steen van A.M. Mijnlief in de buitenmuur is wel origineel, al mankeert er daarbij een tekstplaatje-of-zo over die herbouw. Tien jaar geleden was er al een expositie 'Batavier 1881-2006' in die mooie andere bibliotheek van weleer boven de Reigerhof...!

De satellietexpositie in de molen is aangevuld (na de Kortenoordexpositie).

Voorop: gravure die de Viendenstichting aan het Streekarchief (Gouda) gaf. De volledige prent bleek (door een productiefout van Hermanus Schouten rond 1795) te moeten worden gespiegeld!

AANDACHT VOOR ICONEN EN SYMBOLEN OP OPEN MONUMENTENDAG

Onder het begrip 'cultureel erfgoed' wordt nu soms wel bar veel opgevat. De website www.scnz.nl/verenigingen-stichtingen/cultureel-erfgoed geeft zo als eerste een overheidsgemaal, de Abraham Kroes (1969!), met overgeschreven pr van een dure hevelvistrap uit 2011, die niet eens werkt! 'Het enige kenmerkende dat Nieuwerkerk heeft is de CAI-mast aan de Kerklaan.' Dat zei VVD-wethouder Cees Roos van Ruimtelijke Ordening in juni 1985 in een openbare commissievergadering. De rubriek Toen & Nu in *Het Kanaal* bestreed dat direct al. Al is er in Zuidplas geen aparte stichting voor zoals in Gouda: Open Monumentendag 2016 bestreed dat nu weer! Primair door eigenaren of gebruikers met hun open monumenten, formeel erfgoed. (Molen Kortenoord hergebruikte zelfs de HVN-Kortenoordexpositie daar grotendeels!) Dit jaar was er door de HVN (Kor van der Glas) met OZM en HVM weer een gezamenlijk *programmaboekje* van wat eigenaren en oudheidkamers deden. En weer gratis dankzij de gemeente (WD-wethouder Jan Hordijk). Op 10 september presenteerde de HVN de door haar secretaris gemaakte drieslagfolder 'Elf Nieuwerkerkse grafmonumenten' op de Oude Begraafplaats aan wethouder André Muller (met dienstpjet uit Oudheidkamer) en beheerders van de beide oude kerkhoven. (Zie foto hiernaast. Beide uitgaven zijn om niet verkrijgbaar in de Oudheidkamer én staan op de website.) Zeven van die historische grafmonumenten zijn op de twee gemeentelijke begraafplaatsen. Aan B&W is geadviseerd om deze stenen op te nemen in hun komende lijst van historische graven zoals bedoeld in de Beheersverordening Gemeentelijke Begraafplaatsen van 2011.

Vóór de rondleiding werd van lid Jaap Muijter vernomen dat alle nu nog 21 identieke grafstenen met vierkante vloertegels uit de periode 1942-1961 als 'bijbaan' werden gemaakt door gemeentewerkman Rinus den Toom. (De zwarte platen met tekst erop bestelde hij elders, soms zónder datum. Dit echtpaar De Man-de Jong van De Britten overleed in 1949 resp. 1951. Deze steen is als voorbeeld uit de 21 alsnog geselecteerd voor de lokale historie.) Op de begraafplaats is een ander type steen met de naam Marinus den Toom (1911-1962).

NOGMAALS: INFOBORDEN BIJ GEMEENTELIJKE STEENOVENS

'Bij de steenovens zijn na de restauratie weerbestendige informatieborden aangebracht.' Dat onderschrift staat in het genoemde programmaboekje onder een bordenloze foto, genomen in de andere richting van de museale trap. De dankzij de Rabobank door de HVN aan de gemeente geschonken zes infoborden zijn in dit seizoen voor toeristen/fotografen nauwelijks tot niet te zien geweest: de gemeente pootte er in 2011 meidoornhagen onder en onderhield die nimmer. In juli maakte de eega van de HVN-secretaris, ook HVN-lid, onderstaande foto rechts. Aan de gemeente is 'hondstrouw' om snoeien gevraagd en dat gebeurde op 15 augustus. De HVN vertrouwt op planmatig onderhoud, ook van de ovens zelf! De steenovenstichting vertoonde daar trouwens op Open Monumentendag de HVN-film *Stenen uit slib* van Cor Vermeulen (staat ook op www.hvnweb.nl).

VERVOLG HERSTELPLANNEN OUDE BEGRAAFPLAATS

In de vorige Nieuwsbrief stond over de excursie op 10 september wat optimistisch: **'Op de begraafplaats zijn hek en huisje met zandloper-symbolen dan vast al hersteld'**. De aanvraag van en bij B&W voor het herstel van het baarhuisje passeerde in september de monumentencommissie. Deze adviseerde om als je origineel herstel pretendeert ook de kleuren weer lichtcrème met donkergroen (deuren) te maken en niet grijs, zoals men plande! De HVN had herstel van baarhuisje en hek op 24 januari 2011 met een meldingsbon aan de gemeente gevraagd. Intussen werden het wel gemeentelijke monumenten! (De gemeente kocht trouwens de 25 are grond voor de begraafplaats bij de drooglegging van de Prins Alexanderpolder in 1874 voor f250, dus voor f0,10/m².)

MIDDENIN DE SAMENLEVING

Het Instituut voor Natuur en Milieu (IVN) afd. Rotterdam vroeg om op de open middag in mei een informatiepaneel te mogen ophangen over Hitland-zuid, dat bezoek wenst! Wasattributen werden uitgeleend aan de HVM en onderwijsobjecten aan de Kameleonschool in Rotterdam-Saarloos voor nieuwkomers.

Voor de open dag van de veevoercoöperatie De Samenwerking in Haastrecht in juni werd materiaal uitgeleend. Die dag vertelde voorzitter Johan Knoester op Klein-Hitland in een estafette voor 14 mensen een verhaal over een leenman van Floris V voor 'groot-Moordrecht'. (In Oostgaarde vernoemd in woongebouw Traveys!) Zijn verhaaltitel was: *"Hoe Dirk Traveis van Moordrecht aan zijn tweede voornaam kwam"*. Het was fictie met een historisch randje.

Op 2 juli was de Oudheidkamer start- en aankomstpunt voor fietsers en wandelaars van 'Zuidplas Beweegt'. Er waren die dag 110 bezoekers in de Oudheidkamer (en Ria van Leeuwen van de 's-Gravenweg was de 100ste)!

MEER OUDE KRANTEN OP WWW.DELPHER.NL (VAN DE KB)...

...betekent ook weer meer geschiedenis van de Oudheidkamerboerderij *Nooit Gedacht* van de familie Molenaar plus inzicht in een burgemeesterskantoorplek!

— Woensdagmiddag omstreeks 2 uur werd van den landbouwer M. Molenaar, te Nieuwerkerk aan den IJssel, een koe door den bliksem gedood.

Uit: De Zuid-Willemsvaart
van 22 augustus 1891

Uit: Rotterdamsch Nieuwsblad
van 18 mei 1901

Al was er in Nieuwerkerk een Ambachts- en Schoolhuis in de Dorpsstraat (vlakbij het café van Jan van der Horst), volgens de *Ned. Staatscourant* van 16 mei 1828 hield Nieuwerkerks burgemeester toch handig kantoor in zijn Gouda! (Zie hieronder.)

DANKBETUIGING.

Bij dezen betuig ik mijn innigen dank aan de WelEd. Z.Gel. Heeren GULDENARM en KLINKERT, Doctoren te Rotterdam, voor het zeer gunstig verloop van twee ernstige operatiën, en inzonderheid aan den WelEd. Z.Gel. Heer J. C. BOM, Dokter te Nieuwerkerk a/d. IJssel, voor de juiste periode-opname, de onvermoeide en liefderijke behandeling, tijdens mijn langdurige ziekte, zoodat ik naast God, mijn leven en gezondheid aan bovengenoemde Doctoren heb te danken.

M. MOLENAAR,
Bouwman te Nieuwerkerk a/d.IJss.
17 Mei 1901. 21

PUBLIEKE AANBESTEDING.

Het Gemeente-Bestuur van Nieuwerkerk op den IJssel, als daartoe door Hun Ed. Gr. Achtb. de Heeren Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland geautoriseerd, zal, op Zaterdag den 24sten Mei 1828, des voormiddags ten 11 ure, ten huize van *Jan van der Horst*, binnen de voorz. gemeente, publiek aanbesteden: het gedeeltelijk vernieuwen van het school-lokaal aldaar, met de leverantie van alle daartoe benoodigde materialen. — Waarvan het bestek, van heden af, zal ter visie liggen ten huize van *Jan van der Horst* voormemeld, terwijl bovendien de noodige informatien ten kantore van den Burgemeester, binnen Gouda, zija te bekomen.

Nieuwerkerk op den IJssel, den 7den April 1828.

*De Burgemeester der gemeente Nieuwerkerk
op den IJssel,*

F. E. WILLET.

HET GESPREKSVERSLAG MET MAARTEN MOLENAAR OVER DE HOOI-BOUW VOOR EN NA WO II...

...van bestuurslid Marjolein van Herwijnen is helemaal nieuw en het is te lezen op www.hvnweb.nl/hisfoto/oralhis.php. Wie nog wil zien hoe dat maaien in zijn werk ging kan op www.hvnweb.nl/kijkdoen/filmvideo.php de film uit 2015 bekijken. Met dank aan Maarten Molenaar!

NOGMAALS COR BRENKMAN

In Nieuwsbrief 70 is de verwerving van keramiek van de in 2015 overleden Cor Brenkman uit de Torenstraat beschreven. Ook werd een voorbeeld uit zijn plaatbakkerij Tellus met zijn initialen CB afgebeeld. We werden er dit jaar op gewezen dat een interview met Cor Brenkman voorkomt in het ongedateerde boekje 'Het Moordrechtse weeshuis' van Elly van Gelderen (2011 of iets later.) Hij kwam in 1947 als niet-wees dankzij de voogdijraad in het Weeshuis terecht. De laatste zinnen: *'Daarna heb ik nog in verschillende kosthuizen gezeten, totdat ik aan de Nieuwerkerkse Hoofdweg van pottenbakker Dick Brem een huis met een schuur kon kopen en daar een pottenbakkerij ben begonnen. Ik ben nooit getrouwd en woon nu in Nieuwerkerk.'*

TOEKOMSTVISIES EN SLOOPPLANNEN

In de gemeenteraadsvergadering van 16 februari 2016 is de Visie Recreatie Zuidplas 2025, *Naar een zichtbaar, bereikbaar en beleefbaar Zuidplas*, vastgesteld. In deze visie staan 'de concrete acties 2016-2020' benoemd. Een eerste concrete actie was het oprichten van een *Recreatieplatform*. In de tijd gezien was dit net bij een concreet stopplan voor een veerpont en een concreet sloopplan voor de beneden-Snellesluis van 1829. Het kwartetspel 'Culturele identiteit Zuidplaspolder' van 2004 bevat hier nog een speelkaart van, maar dat was van en voor de mega-bouw-pr. (Nieuwerkerks raadhuis kwam in dat spel niet eens voor!) De Snellesluizen van 1829 werden trouwens gebouwd door Nieuwerkerker Gerrit Keij; voor f60.000 die in de dijk (vervangen in 1987) en de onderste, nog bewaarde, sluis voor f46.000 (die sluis had lang 'groene muren', kades). Vanuit het HVN-bestuur meldde Kor van der Glas zich aan voor het *Recreatieplatform*. Hetzelfde gold voor de zogenaamde *Inspiratiebijeenkomsten Hollandsche Dssel*. ('Kansen zien voor recreatie en beleving van het vele moois op en langs de Hollandsche Dssel' in een vergadercircuit voor recreatieondernemers en maatschappelijke partijen uit alle gemeenten langs de rivier.)

EEN DOMME EN ONAARDIGE AANSLAG...

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard legde via hun RBG de HVN op 31 juli 2016 over 2015 een naheffing op: €13.251,59 aan zuiveringsheffing.... De secretaris maakte direct bezwaar: hun grondslag van 236,5 vervuilingseenheden deugde echt niet! Het had succes en de snelheid van hun afhandelen leek meer met publicaties ervan op Facebook en in het AD te maken te hebben dan met klantvriendelijkheid. Hoe men zo dom kwam bleef onbekend!

NOGMAALS DE BOERENFAMILIE STRENG UIT DE ZUIDPLASPOLDER

Bij de aankondiging van de jubileumglossy van veevoercoöperatie De Samenwerking in nummer 72 werd een fout gemaakt, sorry! Ten onrechte werd geschreven dat de daarin vermelde Antoon Streng, die in 1969 naar Bodegraven verhuisde, eerder aan de Oostringdijk boerde. Antoon Streng boerde echter vooraan aan de Parallelweg-zuid. Zijn broer Gerard Streng boerde op 'Weltevreden' aan de Oostringdijk. Die broer had alleen dochters en ging aan de 's-Gravenweg wonen na het stoppen van het boerenbedrijf vanwege de komst van de wijk Zuidplas. (Dank aan Cora Lochmans-van Oosten, als kind wonend naast de familie Streng aan de Oostringdijk.) Al kent de Zuidplaspolder nog steeds meer boeren dan de oude gemeenteraden in hun plannen van tien jaar geleden voor nu wensten: het werden er toch wel alsmaar minder! Het wederbaren van deze twee broers al gaf een goed beeld van de politiek-gewenste agrarische afbouw hier: de een vertrok en de ander stopte. (De raad was het bepaald niet eens met de Deense filosoof Kierkegaard, die maar twee soorten mensen de moeite waard vond: boeren en kinderen....)

Stug is dat een HVN-lid juist onlangs een bidprentje verwierf van Zuster Cunegonda. Zij werd als Antonia Maria Streng op 25 maart 1891 in Nieuwerkerk aan den IJssel geboren. Haar vader was een eerdere Gerardus Streng, in 1891 een boer van 27 jaar, en haar moeder was Johanna Elisabeth Straver. De kloosterzuster, in 1915 in Moerdijk ingetreden, overleed te Wamel op 31 juli 1998. Ze was toen met 107 jaar volgens de laatste zin van de bidprent 'eindelijk thuis in het volle Licht en Leven'. Ook zij had Nieuwerkerkse wortels en is dus Nieuwerkerkse geschiedenis!

KINDERBURGEMEESTER: S.V.P. LES OVER ZUIDPLASGESCHIEDENIS...

'De nieuwe kinderburgemeester Demy Tindal uit Nieuwerkerk aan den IJssel houdt de presentatie - die zij al eerder hield voor de benoemingscommissie - nu voor de echte gemeenteraad. (...) Ook wordt er op school wel over lezen, schrijven, aardrijkskunde en geschiedenis onderwezen, maar is er geen les over Zuidplas.' (bron: weblog van OZ over de raadsvergadering van 29 juni)

MAAR ÉÉN NIEUWERKERKSE MERKLAP IN MUSEUM ROTTERDAM...

De collectie van Museum Rotterdam telt meer dan honderdduizend voorwerpen. Een klein deel is te zien in de tentoonstellingen "Geschiedenis van de stad" en "De nieuwe stad" aan het Rodezand, aanbevolen! Foto's van 40.000 objecten staan al op www.museumrotterdam.nl. Daarbij is een Nieuwerkerkse merklap met rood garen uit 1956 van S.W. Both. In de HVN-Oudheidkamer zijn er meer!

NULPUNT MONUMENTALE KILOMETERPAAL BEKEND: DEN HAAG

De HVN kreeg in de jaren 90 subiet deze kilometerpaal 35 van de 's-Gravenweg door de gemeente te wijzen op zijn naar de sloot overhellende stand. Hij stond verroest bij slachterij Boer aan de overkant van de weg. Oude kaarten leerden dat de kilometreering richting Gouda opliep. Het nulpunt daarvan bleef nog een raadsel, maar uit publicaties over zulke palen bij Leidschendam, Delft en Woerden vermoedden we al wel de Haagse herkomst van het gietijzeren object zelf.

In Den Haag staan zulke palen intussen op de gemeentelijke monumentenlijst! De website www.monumentenzorgdenhaag.nl geeft meer ervan:

'Langs de Leidsestraatweg, onderdeel van de rijksweg van 's-Gravenhage naar Haarlem, stonden aanvankelijk eikenhouten kilometerpalen. Een aantal ervan, de kilometerpalen 2 t/m 5, werden in 1861 vervangen door gietijzeren palen van de Haagse ijzergieterij "De Prins van Oranje". Het nummer op de paal verwijst naar het aantal kilometers afstand vanaf het centrum van Den Haag. (...)

De twee gietijzeren kilometerpalen hebben een diamantkop van circa 21 x 21 cm, waarop op drie zijden de kilometer is aangegeven in 10 cm hoge letters in reliëf die zwart zijn geschilderd. De palen hebben een zuilvorm met reliëf. Tegenwoordig is 68 cm, resp. 42 cm hoogte van de paal in het zicht. Uit een ontwerptekening uit 1857 blijkt een totale lengte van 180 cm, waarbij het de bedoeling was dat de helft bovengronds stond. De wegpalen zijn van historisch belang als tastbare herinnering aan één van de belangrijkste voormalige uitvalwegen van Den Haag. De verscheidenheid in materiaal en vorm verwijst naar de historie van het wegbeheer. Cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen de gietijzeren kilometerpalen als bewaard gebleven industrieel product van de in Den Haag gevestigde ijzergieterij "De Prins van Oranje". Daarnaast hebben de palen een zeldzaamheidswaarde: in Zuid-Holland staan anno 2011 nog slechts twaalf gietijzeren kilometerpalen. Daarbuiten zijn ze in Nederland onbekend.'

De afstand van 35 km is die van Den Haag over Rotterdam naar de locatie slachterij Boer. De 'vondst' van het Haagse nulpunt kreeg ook al aandacht in een bijdrage van de secretaris in de *HVC-nieuwsbrief* (mei 2016) en van de voorzitter in Schatten van Zuidplas in *Hart van Holland* (juli 2016). De vraag van de secretaris naar de Capelse palen 31-33 of foto's ervan was helaas tevergeefs!

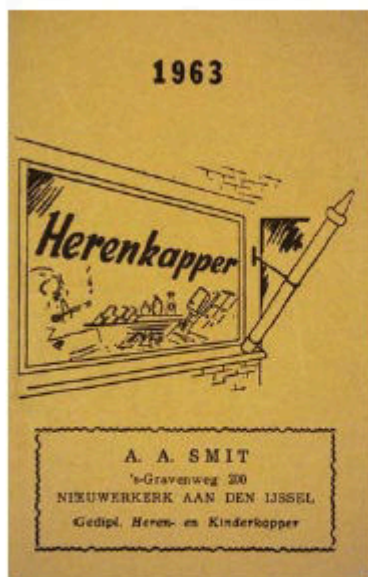
UIT DE AANWINSTEN

Van dhr Berkhout kwam een hoepel. Lid Rijmie Klein-Reijm gaf onder andere Nieuwerkerkse deelnamevaantjes van schooltoernooien, schoolzwemmen en Jeugd-EHBO uit de jaren 1981-1992, en ook bedrijfsreclamemateriaal, leesboeken met stempels van zondagsschool Johannes en productbonnen van tuinder G.A. Klein voor de Veiling Bleiswijk. Van de hervormde rommelmarkt kwamen o.a. een Nieuwerkerks bevrijdingsspeldje van 1965 plus dito verenigingsprijsjes en luchtfoto's. Een SIO-speelgoedauto met op de deur 'één van de velen van PAUL & v. WEELDE' (Nieuwerkerk!) kwam van Jan Speksnijder uit Overschie.

Lid Gerth Westmaas schonk een dubbele cd (dvd genoemd) met de laatste raadsvergadering van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel in wat toen nog het Raadhuis heette (18-12-2009, 58.59 + 62.49.15 min.) Dank! Dat een prijsbeker en de vlag-in-top erbij staan komt door de bestuurlijk-ambtelijke top als uitgever. Het was kennelijk hun feest in hun gekleurde geschiedschrijving.... Yvonne Tak uit Amersfoort bood via FaceBook een beker aan van ónze Gideon Kleuterschool (toen twee woorden) en zorgde ook nog dat hij bij de voorzitter kwam, dank!

Lid mevrouw Boer schonk een agenda 1963 met bedrukt omslag van A.A. Smit, kapper van 's-Gravenweg 200. Ook had zij een gedrukt programma uit 1920 als aanvulling op het archief van de zangvereniging Nieuw Leven (op het streekarchief).

De Raiffeisenbankcollectie werd uitgebreid met een leeg (!) spaarvarken.

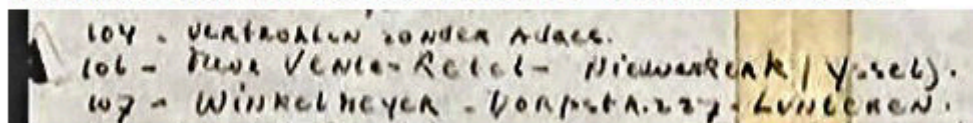
Oud-veehouder Rien van Dijk schonk een Latijns kruis in steen uit de zijmuur van de in mei 2016 afgebroken boerderij 2^e Tochtweg 14. (Hijzelf woonde daar van 1970-2000 en zijn zoon Rieno heeft daar sindsdien de paardenstal Dijkhoeve.) De steen is, waarschijnlijk rond WO-II, in het pand uit 1916 aangebracht. In die tijd was Piet van Leeuwen eigenaar en bewoner van dit pand. Hij was in 1938 getrouwd met Johanna Baak. Zij waren Rooms-Katholiek en afkomstig van Hoogmade. Volgens de overlevering kwam het kruis van een doopvont uit een Rooms-Katholieke kerk in Leiden. Dit is zeer waarschijnlijk de Mon Pèrekerk van 1839 aan de Haarlemmerstraat, die in 1937 gedeeltelijk is gesloopt door slopersbedrijf Baak (!) en is omgebouwd tot zwembad "De Overdekte" (zie Leids Jaarboekje 1980 op www.oudleiden.nl). Het kruis werd geplaatst als 'afweerkruis' in de zijmuur. Meestal werd zo'n afweerkruis geplaatst boven een kelder-venster van een boerderij en diende om onheil te weren.

Via de Kortenoordexpositie schonk lid Speksnijder van daar een ijzeren levens-boompje en een dito deurrooster van bakkerij Gosselink. Dhr Post te Papendrecht gaf het Zuidplasmalenschilderij dat voorop Nieuwsbrief 68 stond in langdurige bruikleen. Allen dank!

SIGNALEMENT VAN NIEUWE HISTORISCHE UITGAVEN/AANDACHT

* Elke drie weken is er een week lang een Oudheidkamerobject op de kabelkrant. Ook deze rubriek gaat niet alleen over papier. Op tv was in het nationaal programma op 4 mei aandacht voor de Utrechtse Maliebaan. Dat was inclusief het Utrechts Kindercomité, een verzetsgroep van 1942 die zich bezighield met het laten onderduiken van honderden Joodse kinderen. In beeld kwam hun geheime registratie bij aartsbisschop De Jong daar aan die Maliebaan! Daarbij was duidelijk in beeld: **'106 - mevr. Vente-Ketel - Nieuwerkerk / IJssel'**.

Mevr. Vente-Ketel was de vrouw van de gereformeerde graanhandelaar Albert Vente (1889-1970) aan de 's-Gravenweg. Martin Frank, 2 jaar oud, werd op verzoek van ene tante Nel door haar nicht, de oudste dochter van die familie Vente (verpleegster in een Utrechts ziekenhuis), onder haar cape getransporteerd naar Nieuwerkerk. Daar werd hij liefdevol opgenomen. De familie Vente was toen erg koningsgezind en noemde hem Bennie Bazuin! In 1944 moest de familie Vente dankzij verraad onderduiken. Bennie is toen met de jongste zoon Vente naar Poortugaal gebracht. Door de broer van mevr. Vente-Ketel, dr Arie Pieter Ketel, arts in Maasoord, kwam Bennie in het gezin van een verpleegkundige, waar hij het een aantal jaren na de oorlog heel goed had. (Bron: eerder contact met Bert Euser en nu met mevr. Nel Vente)

* Elly van Gelderen schreef **'De turfstekers van de Zuidplas'** en gaf dat uit (€16,50 in boekhandel). De HVN staat ook onder 'Info en fotoverantwoording'.

* Henk van Kerkhof interviewde voor *Moerdregt* van juli 2016 Ab van Adrichem; ook over zijn vrijwilligerswerk als touwslager in de HVN-Oudheidkamer! In de oktobereditie volgt van Adri den Boer **Nieuwerkerker Keij bouwde Snelle-sluizen** op basis van de op het Nationaal Archief bewaarde bestekken ervan!

* Adri den Boer schreef in de *HVC-Nieuwsbrief* van Zomer 2016 (mei) over: **Waar bleven de kilometerpalen 31-33 van de 's-Gravenweg?** Dat inclusief een afbeelding van kilometerpalen 35 uit de Oudheidkamer van de HVN. Zie hiervoor (pag. 8)!

* In de rubriek *oud+heden* in *Hart van Holland* verschenen aan Nieuwerkerkse bijdragen:

- **Rotterdamse illegalen hielden huis in regio**, over 1945 (27/4)
- **Snelle sloop van Snellesluis (1829)?**, over de bedreigde benedensluis, net in Moordrecht, maar met vragen bij de sloop van HVM, OZM én HVN (25/5). HVM schreef de gemeente, sprak ook met de eigenaar en verzet zich verder.

- 'Trui' en een Nieuwerkerkse herensociëteit, over de in 1916 ter ziele gegane sociëteit VREDE-BEST, sinds 1902 in café l'Espérance gevestigd (22/6)

- Oud dorpsverhaal van NSB'er, over het verhaal van buurman M. Zwijnenburg over Dorpsstraat 49/51 in de *Schoonhovensche Courant* van 1937 (27/7)

- boogtrommels en muizentanden, over 's-Gravenweg nr 238 (21/9)

- Van Johan Knoester stonden in de rubriek *De schatten van Zuidplas* in 'HvH':

* De oude schoenleest uit de collectie Doornhein (20/4)

* Een onverwoestbare koffiemolen (1/6)

* De kilometerpaal langs de 's-Gravenweg (13/7)

* Een kruis om goed naar te kijken (31/8) - het kruis uit de St. Jozefkerk

NB Zie ook <http://www.hvnweb.nl/ohkamer/hartvanholland2016.pdf>

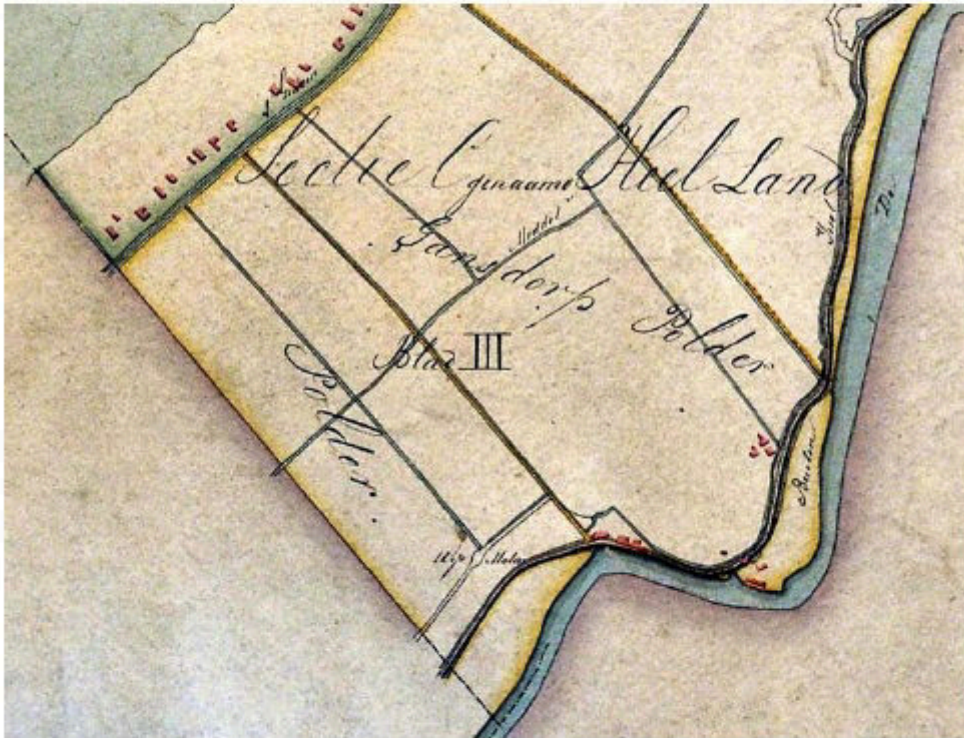

CULTUURVERANDERING DOOR ERFGOEDWET BLIJFT HIER NOG UIT...

De eigenaar van de rijksmonumentale woonboerderij 1e Tochtweg 25 (zie vorige Nieuwsbrief) is door B&W nog steeds niet aangeschreven. Eén van de punten van de nieuwe erfgoedwet is dat deze handhavingstaak voor gemeenten bij monumenten nog harder is dan bij de eerdere Monumentenwet. Naast de HVN, in juli met opnieuw een brief, probeerde ook de Bond Heemschut tevergeefs B&W in beweging te krijgen. Intussen gaf een van de recreatieschappen waarin Zuidplas deelneemt een z-folder uit met de wonderlijke titel 'Wandelen in de Rottemeren'. (Ook verkrijgbaar in de Oudheidkamer.) Op de kaart daarin staat 1^e Tochtweg 25 dan weer wel als cultuurhistorisch pr-object aangegeven! Pr blijft weer uit wat de gemeentelijke monumenten betreft: in voormalig Zevenhuizen-Moerkapelle hebben ze nog steeds schildjes van die gemeente en in Moordrecht en Nieuwerkerk aan den IJssel mankeren ze nog. De buurgemeente Gouda heeft elk halfjaar een eigen nieuwsbrief monumentenzorg en archeologie, kijk maar eens hoe het anders kan: http://gem.gouda.nl/Monumentenzorg/Nieuwsbrief_nr.47.pdf

KADASTRAAL MINUUTPLAN: Sectie C genaamd Heel Land

HVN-lid Marion Fortgens bracht uit de nalatenschap van haar moeder en eerder haar vader, directeur ing. Thijs Fortgens van Nieuwerkerks Gemeentewerken, kaarten langs bij de HVN-secretaris (op de Rehobothschool ooit haar klasgenoot). Deze Nieuwerkerkse kaarten zijn intussen opgenomen in het streekarchief met als pronkstuk een handgetekend kadastraal Verzamelplan van 1825 ('Rijks-Eigendom'). Op bijgaand fragment staat de later *Nooit Gedacht* geheten boerderij in de Blaardorp Polder. (Het woord 'Blaardorp' staat linksboven in de plas, net buiten beeld!) *De Olifant* in de Gansdorp Polder prijkt ook op dit fragment. Meest opvallend is dat de kadastrale sectie C de naam 'Heel Land' kreeg. De door vervenen ontstane plassectie aan de noordwestkant kreeg níét de naam 'Vernield Land', maar werd, naar een kade, 'Dorrestein' genoemd. Op voorstel van Fortgens en dankzij deze kaart werd een latere wijk daar zo genoemd....

ANSICHTEN TE KOOP

In de Oudheidkamer zijn ansichten te koop voor maar €1,00, van de Oudheidkamer zelf en van boerderij *Nooit Gedacht*. Bij Drukkerij Baas verschenen Nieuwerkerkse ansichten voor €1,50 per stuk. Daar zit er één van de boerderij bij mét Maarten Molenaar er lopend op!

HISTORISCHE INFORMATIE IN GEMEENTEGIDS

Duo Market Research onderzocht voor Zuidplas bij een alleen digitaal inwoner-panel de wenselijkheid van een nog analoge gemeentegids. Die van 2017 wordt dus alleen voor 'digibeten'. Vraag 5 voor hen die de papieren gemeentegids inkeken leerde dat dat bij 15% was voor '*historische informatie*'. De analoge gids is trouwens per jaar bij, terwijl bijvoorbeeld de gemeentelijke website www.zuidplasingewoongrenzeloos.nl dat jaren niet was (sinds kort dan weer wel).

INEKE VAN DIJK BEZOCHT HAAR 'HOEKSTEEN'

Op de open dag van 2 juli bezocht kunstenaar Ineke van Dijk uit Stolwijk na afspraak de Oudheidkamer en met name haar herplaatste kunstwerk 'De Hoeksteen' uit 1973. De beeldhouwster: '*Het reliëf is van polyester (hars), versterkt met doeken glasvezellagen.*' (Qua materiaal unieker dan haar brons van het Goudse Melkmeisje, van het Oudewaterse monument voor Herman de Man of van de Woerdense Pannenbakker...) Het reliëf was groter dan ze zich herinnerde en ook dacht ze stellig dat het een pc-school was waarvoor ze het destijds gemaakt had, gezien de bijbelse naam De Hoeksteen (dit was toen na een wedstrijd de nieuwe naam van de van de 's-Gravenweg naar Dorrestein verplaatste R.K. Heilig Hartschool). Foto's van dit bezoek van de HVN-secretaris haalden diverse media, tot AD Groene Hart toe.... Zie ook www.inekevandijk.eu.

KERKFOTO MET NU HVN-OBJECT

De HVN plaatste op de facebookgroep Historie Nieuwerkerk ad IJssel een foto van het verworven kruis uit de St. Josephkerk; dit mét een uitnodiging voor open middagen. Anderen reageerden met twee foto's van dat kruis op nog de oorspronkelijke plaats. Van Dumb Blond was dat een foto van een eerste Heilige Communie in augustus 1968 met links zichtbaar het kruis vol symbolen. Dank!

ART DECO KERKLAMP ALIAS OUDHEIDKAMERLAMP

Op de stalzolder van de Oudheidkamer hangt al jaren een grote dorpskerklamp, waarvan preciese tijd en plaats van gebruik nog een raadsel waren. (De aanwinst was vóór die tijd opgeslagen in de kerktoren. Ben Volder restaureerde hem trouwens, zie Nieuwsbrief 41 van januari 2006!) De Art Deco-lamp hing in het schip van de kerk na de restauratie van 1928 en vóór de komst van de spotjes bij de korbelen daar (1973). Die ene (grote) lamp moest het hele schip dus verlichten! Dat blijkt uit deze twee monumentenzorgfoto's van 1934, waar de lamp van vóóraf (linkerfoto) en van achteraf (rechterfoto) te zien is. (zie: www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl)

HVN-VRIJWILLIGERSEXCURSIE NAAR ROMEO

Op donderdagochtend 14 april vertrok een delegatie van vrijwilligers en het voltallige bestuur vanaf de Oudheidkamer naar Rotterdam. In het trammuseum in de oude RET-remise Kootsekade (Hillegersberg) uit 1923 werden we ontvangen met koffie en appeltaart. Stichting Romeo (Rotterdams Openbaar Vervoer Museum en Exploitatie Oldtimers) bewaart, beheert, restaureert en exploiteert het historisch erfgoed van het Rotterdams openbaar vervoer. Ruim 100 (!) vrijwilligers houden de collectie levend. Na de koffie en een korte inleiding kon ieder op eigen gelegenheid het museum verkennen; de drie ROMEO-vrijwilligers waren steeds paraat om het nog boeiender te maken. Het was een geslaagde ochtend en vol goede herinneringen ging ieder om half 12 weer terug naar Nieuwerkerk. Zie ook: www.stichtingromeo.nl. (Marjolein van Herwijnen)

GEVRAAGD: VRIJWILLIGER-ACQUISITEUR LEDEN EN DONATEURS

Meld u aan bij een voorzitter (zie achterop). 't Blijft hard nodig!

WELKOM AAN DE NIEUWE LEDEN:

- Q.J. van Dijk, 2^e Tochtweg 20, 2911 LB
- A. Hoogeveen, Goudmos 60, 2914 AH
- Mevr. M. Mijnlief, Alblasstraat 31 hs, 1079 ZJ Amsterdam

Werf ook een lid!

FEEST-IDEETJE

Stel u hebt iets te vieren. Als lid of donateur biedt de HVN u een rondleiding in de Oudheidkamer aan (€20 per uur plus evt. koffie/thee). Informatie en afspreken bij secretaris Adri den Boer, tel. 0180-314870.

CONTRIBUTIE

Wie voor 2016 nog niet betaalde wordt verzocht om **NU de contributie over te maken**. De minimum-contributie voor leden is in 2013 vastgesteld op **€17,50**, terwijl de minimum-donatie voor bedrijven **€50** is. (Opzeggen kon tot 1 januari.)

Het bestuur verzoekt u om deze bijdrage over te maken op rekening **NL89 RABO 0345 2942 03**, onder vermelding van 'contributie 2016', waarvoor bij voorbaat dank!

Voor de belastingen: de HVN is een Culturele ANBI! Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van www.hvnweb.nl. Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert ook over gewenst legateren.

DE OUDHEIDKAMER WORDT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

Bouwmarkt Formido Nieuwerkerk aan den IJssel

Makelaar Lagendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Roode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

Tuinplantencentrum Van der Dussen

Hoogerwaard Advies & onderhoud

Bestuur Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel **1^e en 2^e voorzitter**

Johan Knoester, Irisveld 4, tel. 0180-315896, e-mail: johanknoester1@ziggo.nl
Kor van der Glas, Prins Alexanderlaan 134, tel. 0180-319372
e-mail: k.vd.glas@hetnet.nl

secretaris/redacteur Nieuwsbrief/externe contacten

Adri den Boer, Verzetsstraat 76, 2912 CV, tel. 0180-314870
e-mail: adri.den.boer@geo-info.nl

penningmeester/beheerder website

Piet Fokker, Margrietveld 14, tel. 0180-317245, e-mail: fokker@hvnweb.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

lid

Marjolein van Herwijnen, Eureka 20, 2912 AR, tel. 0180-332120
e-mail: marjoleinvanherwijnen@kpnplanet.nl

Ereleden HVN

Maarten Molenaar en Eefje Molenaar-van Rossum

Vrijwilliger educatie/collectiebeheer

Marijke Edel-Knappers, Parallelweg-zuid 135, tel. 0180-318871, 06-15694661
e-mail: edel@hvnweb.nl

Documentaire informatie Nieuwerkerkse geschiedenis:

- Streekarchief Midden-Holland, Klein Amerika 20, Gouda (Chocoladefabriek)
Zie www.samh.nl.

De HVN wordt financieel gesteund door:

- gemeente Zuidplas

(en komt met bijdragen en links voor op de gemeentelijke websites www.zuidplas.nl, www.zuidplaszorgeloos.nl, en eerder ook www.debatavie.info en www.steenovens.nl)

- Rabobank Gouwestreek
www.rabobank.nl/gouwestreek

Rabobank

<https://www.facebook.com/pages/Oudheidkamer-Nieuwerkerk-aan-den-IJssel/79413463062497>